

EVROPSKÁ INVESTIČNÍ BANKA

Evropská investiční banka (EIB) poskytuje dlouhodobé financování projektů, záruky a poradenství, čímž prosazuje cíle Evropské unie. Podporuje jak projekty v rámci EU, tak mimo ni. Jejími podílňíky jsou členské státy EU. EIB je hlavním podílňíkem Evropského investičního fondu (EIF) a obě tyto organizace spolu tvoří skupinu EIB. V rámci investičního plánu pro Evropu vypracovaného Komisí je skupina EIB součástí širší strategie, jejímž cílem je překonání velkého nedostatku investic tím, že investory zbaví části rizika spojeného s projekty.

PRÁVNÍ ZÁKLAD

- Články 308 a 309 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU). Další ustanovení týkající se EIB jsou obsažena v článcích 15, 126, 175, 209, 271, 287, 289 a 343 SFEU.
- Protokol (č. 5) o statutu Evropské investiční banky a protokol (č. 28) o hospodářské, sociální a územní soudržnosti, které jsou připojeny ke Smlouvě o Evropské unii (SEU) a Smlouvě o fungování Evropské unie (SFEU).

CÍLE

Podle článku 309 SFEU je úkolem Evropské investiční banky přispívat k vyváženému a nerušenému rozvoji vnitřního trhu v zájmu Unie. Ve všech odvětvích hospodářství usnadňuje EIB financování projektů, které:

- usilují o rozvoj méně rozvinutých oblastí,
- usilují o modernizaci nebo konverzi podniků či vytváření nových činností, které nemohou být plně kryty dostupnými finančními prostředky v jednotlivých členských státech,
- jsou ve společném zájmu více členských států.

Přispívá také k podpoře hospodářské, sociální a územní soudržnosti Unie (článek 175 SFEU a protokol č. 28). Kromě toho přispívá k provádění opatření mimo EU, jež podporují politiku Unie v oblasti rozvojové spolupráce (článek 209 SFEU).

Činnosti EIB se zaměřují na šest prioritních oblastí: klima a životní prostředí, rozvoj, inovace a dovednosti, malé podniky, infrastruktura a soudržnost.

ZDROJE A NÁSTROJE

A. Zdroje

K plnění svých cílů využívá EIB především vlastních zdrojů a mezinárodních kapitálových trhů (článek 309 SFEU).

1. Vlastní zdroje

Vlastní zdroje zajišťují členové EIB, tj. členské státy (článek 308 SFEU). Kapitálový podíl jednotlivých členských států je stanoven v článku 4 statutu EIB a jeho výše se určuje úměrně hospodářskému významu členských států. Po vystoupení Spojeného království z EU Rada guvernérů EIB rozhodla, že zbývající členské státy svůj kapitálový podíl úměrně zvýší, aby bylo možné zachovat stejnou výši celkového upsaného základního kapitálu (243,3 miliard EUR). V březnu 2020 vzrostl upsaný základní kapitál EIB o dalších 5,5 miliardy EUR, neboť se dva členské státy (Polsko a Rumunsko) rozhodly své kapitálové podíly dále zvýšit. Celkový upsaný základní kapitál EIB nyní činí 248,8 miliardy EUR.

2. Kapitálové trhy

Hlavním zdrojem úvěrových prostředků jsou pro EIB prostředky vytvářené na mezinárodních kapitálových trzích, především prostřednictvím emisí dluhopisů. EIB patří k největším nadnárodním věřitelům na světě. Aby bylo financování nákladově efektivní, je důležité mimořádně kvalitní úvěrové hodnocení. Hlavní ratingové agentury v současnosti přiřazují EIB nejvyšší rating, který zohledňuje kvalitu jejího úvěrového portfolia. EIB obvykle financuje jednu třetinu daného projektu, ale podpůrné financování může dosáhnout až 50 %.

B. Nástroje

EIB využívá celou řadu různých nástrojů, především však úvěry a záruky. Vyvinula nicméně i několik jiných, inovativnějších nástrojů s vyšším rizikovým profilem. Další nástroje budou vytvořeny ve spolupráci s jinými orgány Unie. Financování poskytované ze strany EIB může být rovněž kombinováno s financováním z jiných zdrojů EU (mimo jiné z rozpočtu EU) – tomuto procesu se říká kombinování zdrojů financování („blending“). Kromě financování projektů sehrává EIB i poradní úlohu.

Úvěry většinou poskytuje formou přímých nebo zprostředkovatelských úvěrů. Přímé úvěry na projekty jsou poskytovány na základě určitých podmínek, např. celkové investiční náklady musí být vyšší než 25 milionů EUR a úvěrem lze financovat maximálně 50 % nákladů na projekt. Zprostředkovatelské úvěry jsou tvořeny úvěry místním bankám či jiným zprostředkovatelům, kteří pak poskytují finanční podporu konečnému příjemci. Většina úvěrů je poskytována v EU.

Kromě svých tradičnějších úvěrových činností používá EIB také nástroje kombinování zdrojů ke kombinování svých úvěrů s granty poskytovanými veřejnými subjekty nebo dobročinnými organizacemi.

ŘÍZENÍ A STRUKTURA

A. Řízení

EIB má v souladu s článkem 308 SFEU právní subjektivitu. Banku spravuje a řídí Rada guvernérů, správní rada a řídicí výbor (článek 6 statutu). Činnost banky prověřuje výbor pro audit (článek 12 statutu).

1. Rada guvernérů

a. Složení

Radu guvernérů tvoří ministři určené členskými státy (čl. 7 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Rada guvernérů vydává obecné směrnice týkající se úvěrové politiky banky a dbá na jejich provádění (čl. 7 odst. 2 statutu). V souladu s čl. 7 odst. 3 statutu Rada guvernérů:

- rozhoduje o zvýšení upsaného základního kapitálu,
- rozhoduje o zásadách finančních operací prováděných v rámci úkolů banky,
- vykonává stanovené pravomoci, pokud jde o jmenování a zbavení úřadu členů správní rady a řídicího výboru,
- rozhoduje o poskytování finančních prostředků na investiční operace, které mají být zcela nebo částečně prováděny mimo území členských států EU,
- schvaluje výroční zprávu vypracovanou správní radou, roční rozvahu, výkaz zisků a ztrát a jednacích řád banky.

Jmenuje šest členů výboru pro audit (čl. 12 odst. 1 statutu) a členy správní rady (čl. 9 odst. 2 statutu) a řídicího výboru (čl. 11 odst. 1 statutu).

2. Správní rada

a. Složení

Správní rada je složena z 28 řádných členů a 18 zastupujících členů. Řádné členy jmenuje Rada guvernérů na dobu pěti let. Každý členský stát nominuje jednoho řádného člena a jeden řádný člen je nominován Komisí (čl. 9 odst. 2 statutu).

b. Úkoly (článek 9 statutu)

Správní rada

- rozhoduje o poskytování finančních prostředků, zejména ve formě úvěrů a záruk,
- rozhoduje o uzavírání půjček,
- stanoví úrokové míry poskytnutých úvěrů a provize a jiné poplatky.

Zajišťuje, že banka je řádně spravována a řízena v souladu s ustanoveními Smluv a statutu, jakož i s obecnými směrnicemi vydanými Radou guvernérů.

3. Řídící výbor

a. Složení

Řídící výbor se skládá z předsedy a osmi místopředsedů jmenovaných Radou guvernérů na návrh správní rady na dobu šesti let. Mohou být jmenováni opakovaně (čl. 11 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Řídící výbor zajišťuje pod dohledem předsedy a pod kontrolou správní rady vedení běžných obchodů banky; připravuje rozhodnutí správní rady a zajišťuje jejich provádění (čl. 11 odst. 3 statutu).

4. Výbor pro audit (článek 12 statutu)

a. Složení

Výbor se skládá z šesti členů jmenovaných Radou guvernérů (čl. 12 odst. 1 statutu).

b. Úkoly

Výbor každoročně prověřuje, zda jsou operace a účetnictví banky řádně vedeny. Za tímto účelem ověřuje, zda jsou operace banky prováděny v souladu s požadavky a postupy stanovenými statutem a jednacím řádem (čl. 12 odst. 2 statutu). Výbor potvrzuje, že finanční výkazy a jiné finanční informace obsažené v roční účetní závěrce sestavené správní radou poskytují věrný obraz finanční situace banky (čl. 12 odst. 3 statutu).

B. Struktura

Skupina EIB byla ustavena v roce 2000 a tvoří ji EIB a Evropský investiční fond (EIF). Evropský investiční fond (EIF) byl založen v roce 1994 jakožto partnerství veřejného a soukromého sektoru a má tři hlavní skupiny podílníků: EIB, jež je většinovým podílníkem a její podíl činí 62,2 %, Komisi (30 %) a několik veřejných i soukromých finančních institucí (7,8 %). EIF zajišťuje nejrůznější nástroje rizikového kapitálu, např. rizikový a rozvojový kapitál. Úvěry poskytuje především malým a středním podnikům a využívá celou řadu inovativních nástrojů s cílem zlepšit přístup těchto podniků k finančním zdrojům.

INVESTIČNÍ PLÁN PRO EVROPU

Od vypuknutí celosvětové hospodářské a finanční krize trpí EU nedostatkem investic. Sdělení Komise nazvané „Investiční plán pro Evropu“ ([COM\(2014\)0903](#)) poskytuje pokyny k tomu, jak oživit investice v EU, vytvořit pracovní místa a podpořit dlouhodobý růst a konkurenceschopnost. Legislativní rámec pro tuto novou iniciativu byl předložen v návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském fondu pro strategické investice (EFSI) ([COM\(2015\)0010](#)). Nařízení bylo přijato dne 25. června 2015. EFSI má získat soukromé investice prostřednictvím uvolnění veřejných finančních prostředků a vytvořit prostředí vstřícné k investicím. Počáteční záruka EU ve výši 16 miliard EUR, jež byla EIB poskytnuta, spolu se závazkem samotné EIB ve výši 5 miliard EUR byly využity k uvolnění soukromých prostředků a v polovině roku 2018 překonal fond EFSI svůj cíl, jímž bylo získat dodatečné finanční prostředky na investice v EU ve výši

315 miliard EUR. Tento fond nebyl zřízen se záměrem nahradit stávající programy EU a EIB, ale naopak je doplňovat.

Nařízení o EFSI rovněž zřídilo Evropské centrum pro investiční poradenství (EIAH), jehož cílem je poskytovat poradenství a technickou pomoc v oblasti identifikace, přípravy a vývoje investičních projektů. Centrum EIAH je partnerstvím mezi EIB a Komisí, jež na něj obě finančně přispívají. Je zřízeno v rámci EIB, která odpovídá za jeho řízení.

V prosinci roku 2017 bylo přijato nařízení o EFSI 2.0, které vstoupilo v platnost dne 1. ledna 2018. Toto nařízení prodlužuje dobu trvání EFSI (do konce roku 2020) a provádí další zlepšení fondu a centra EIAH. Jedním z jeho klíčových prvků je navýšení záruky EU na 26 miliard EUR a závazku EIB na 7,5 miliardy EUR s cílem uvolnit 500 miliard EUR dodatečného financování na investice.

„KLIMATICKÁ BANKA“ EU

V červnu roku 2019 vyzvala Evropská rada EIB, aby „zintenzivnila své aktivity na podporu opatření v oblasti klimatu“. EIB v listopadu 2019 na tuto výzvu odpověděla novou klimatickou strategií a úvěrovou politikou v oblasti energetiky.

EIB se zavázala, že uvede všechny své finanční aktivity do souladu s cíli Pařížské dohody. Zejména zvýší podíl investic, které spadají do její prioritní oblasti „opatření v oblasti klimatu a environmentální udržitelnost“, na 50 % do roku 2025. Od konce roku 2021 také přestane financovat projekty fosilních paliv.

Nová úvěrová politika EIB v oblasti energetiky, kterou se bude řídit její činnost v energetickém odvětví, je založena na pěti zásadách:

- upřednostnění energetické účinnosti s cílem podpořit nový cíl EU podle směrnice EU o energetické účinnosti,
- umožnění dekarbonizace energetiky prostřednictvím zvýšené podpory nízkouhlíkové nebo bezuhlíkové technologie s cílem dosáhnout 32% podílu energie z obnovitelných zdrojů v celé EU do roku 2030,
- zvýšení financování decentralizované výroby energie, inovačních systémů skladování energie a elektromobility,
- zajištění investic do přenosových soustav, jež jsou nezbytné pro nové intermitentní zdroje energie, jako je větrná a solární energie, jakož i posílení přeshraničních propojení a
- zvýšení dopadu investic na podporu energetické transformace mimo EU.

REAKCE NA KRIZI COVID-19

V roce 2020 vytvořila EIB v rámci reakce EU na hospodářské důsledky krize COVID-19 záruční fond v hodnotě 25 miliard EUR, jehož cílem je umožnit skupině EIB rozšířit svou podporu společnostem ve všech členských státech EU uvolněním dodatečné částky ve výši až 200 miliard EUR.

Tento krok bezprostředně navazuje na balíček okamžité podpory ve výši až 40 miliard EUR, který sestává z těchto částí:

- zvláštní záruční systémy pro banky založené na stávajících programech, k okamžitému použití, které mohou uvolnit finanční prostředky ve výši až 20 miliard EUR,
- zvláštní likviditní linky pro banky s cílem zajistit dalších 10 miliard EUR na podporu provozního kapitálu u malých a středních podniků a společností se střední tržní kapitalizací a
- zvláštní programy nákupu cenných papírů zajištěných aktivy (ABS) s cílem umožnit přesun rizik v portfoliích úvěrů malým a středním podnikům, které uvolňují dalších 10 miliard EUR podpory.

ÚLOHA EVROPSKÉHO PARLAMENTU

V souladu s článkem 308 SFEU je Parlament konzultován, pokud má být pozměněn statut EIB.

Jeden z výborů Parlamentu podrobuje činnost EIB každoročně přezkumu a svou zprávu předkládá na plenárním zasedání, na které je pozván prezident EIB.

Podle stávajícího nařízení schvaluje Parlament jmenování výkonného ředitele a zástupce výkonného ředitele EFSI. Roční prostředky z rozpočtu EU související se záručním fondem jsou schvalovány Parlamentem a Radou v rámci ročního rozpočtového procesu. EIB a Komise mají vůči Parlamentu několik povinností v oblasti podávání zpráv, jako jsou např. výroční zprávy, slyšení ad hoc a žádosti o informace.

Parlament byl také jakožto spolutvůrce právních předpisů zapojen do jednání o návrhu EFSI 2.0.

Dražen Rakić
11/2020

